

NUMINE MAXIMO FAVENTE!

DISCURSUS PHILOSOPHICUS,

De

SENIO HOMINIS,

Quem

Cum Consensu

AMPLISS: FACULTATIS PHILOSOPHICÆ,
In Regia Acad. Aboënsi,

Sub PRÆSIDIO
VIRI CELEBERRIMI

DN. PETRI HAHN,

Phys, Prof. & Bibl. Reg. & Ord.

Publicæ submittit censura

S. R. M. Alumnus

NICOLAUS M. FROSTEMAN,

In Acroaterio Maximo,

ad diem 18 April, Anno Salutis, 1708.

Exc. Jo. WAL,

四

НОИ
2 И 1 М

३४७

Carrie Carpenter

THE FACULTIES PHILOSOPHICAE
in Regia Academia

ОГЛАСЛЕНИЯ

151 CERBERUS

ИНАН ЯТЕЧ

กานดา จิตต์ดา ภัณฑ์

SANSkritA M.H.S.

VERBOSO M. 2010

©mikaelmoirstrom 2011

Box 1, Minuteman Project, G. M. Miller

Vol. 282

§. I.

roductis omnibus DEUS
Ter Optimus Maximus,
hominem, secundum S.
S. Trinitatis consilium
בָּנָה אֹתֶן בְּצַלְמָנוּ כִּרְמוֹתֵנוּ: id est, *Faciamus hominem, ad imaginem nostram & similitudinem nostram*, creavit, tantaque cognoscendi facultate ornatum in telluris veluti
medio constituit globo, ut non res so-
lum omnes intellectui objectas cognoscere,
quales in seipsis fuerunt, verum
de iis perfecte etiam dijudicare posset,
sublatisque in admirabilem hujus mun-
di fabricam oculis, per infinitae poten-
tiæ opera, tantæ molis auctorem, sin-
gulari admiraretur veneratione: unde
Poëta Ovidius I. Metamorph.

A

Pre-

*Protag, cum spectent animantia cetera terram,
Os homini sublime dedit, cælumque tueri
Jussit & erectos ad sidera tollere vultus.*

Quemadmodum enim ad convivium, Conviva adduci prius non solet, quam bene & laute sint instructæ epulæ; nec invitari ad spectaculum spectator, prius quam omnia sint apparata, quæ aures oculosque spectantium oblectare possint; Ita Universi moderator, in hunc mundum, tanquam ad convivium & spectaculum introducere hominem prius noluit, quam omnibus rebus esset instructissimus. terra etenim fuit vestita floribus, herbis, arboribus & frugibus, variisque generibus animalium, gemmarum pariter & metallorum varietate stipata; quorum omnium incredibilis multitudo erat insatiabili pulchritudine distincta. Sol magnitudine terram superans, circa ipsam volvebatur ab oriente ad occidentem progrediendo, motu diurno & primi mobilis diem noctemq; conficiebat. Luna terræ proxima nunc congregiens cum Sole, nunc ab eo digrediens

diens, luce quam à Sole acceperat eandem illuminans, varias temporum vicissitudines demonstravit. Stellæ quoque quæ dicuntur vagæ seu planetæ, & prope infinito numero inerrantes stellæ, circa terram ferebantur, virtuteque sua & influentiis solum ita fovebant, ut temperato calore & humore, in hominis usum fœcundaretur: ne vel ad voluptatem, vel necessitatem aliquid desideraret. Hinc magnus ille philosophus Seneca recte inquit: *tot millia siderum non lucent otiosa.* Et inferiora tametsi sunt à superioribus remotissima; mirabili tamen conjugio facta sunt, ut virtus illorum, in infimas mundi abyssos, propagetur. Protoplastus tamen homo cum socia sua, qui nunquam à cogitatione imaginationeque DEI absisteret, neque à convictu sanctorum defiliret; sed possidens DEI gratiam, ei familiaris esset senioque nunquam interitus, immortalem viveret vitam, svasu serpentis, contra severum DEI præceptum de fructu vetitæ arboris sumens, inex-

tricabilibus omnium malorum labyrin-
this cum tota humani generis posterita-
te sese involvit, adversus quæ mala re-
medii fuisset nihil, ni tot calamitatibus
motus, hominumque irreparabilem rui-
nam miseratus æternus DEI filius, & ne
is ipse, quem tanto amoris impulsu con-
diderat, periret, infinito amore hu-
manam assumere voluisse naturam.
proque peccatis omnibus sufficientissi-
mum præstisset λύτρον. Angeli enim in
veritate non perseverantes, sed deserent-
tes suum domicilium, in judicium ma-
gni diei, æternis sub caligine custodi-
untur vinculis: reliquis, qui liberam &
spontaneam DEO declararunt obediens-
tiam, in bono confirmatis, Joh. 8: 44.
Epist. Judæ v. 6. confer: B. Dn: D: Graw:
in quæst. Proinde cum mihi in animum
induxi materiam lumere alicujus speci-
minis publici, illudque pro modulo inge-
nii in lucem edere, hanc elegi, quam-
vis omnino arduam, maximisque diffi-
cultatibus obsitam, jucundam tamen
scituque necessariam, SENIUM videlicet
HOMI-

HOMINIS, inobedientiæ præstitæ præmium, & licet fatendum sit ingenuæ, me huic operi imparem esse atque huic discrimini sustinendo immaturum, tuum tamen L. B. erit, hæc tenui contexta filio in meliorem interpretari partem.

§. II.

Cum ex elementorum commixtione corpora mundi constant, ita corpus hominis prorsus ex nihilo non est creatum; expresse enim in sacra pagina Gen. 3. dicitur: *homo in terram, ex qua de- sumptus est, reversurus*: ubi proprie materia corporis designatur; DEUS enim præter elementa & corpora simplicia, nihil de novo creavit corporeum, sed omnia ex præexistente jam elementoru materia produxit, ut ipse Sacer textus sat superque demonstrat: Jussu creatoris, germinavit terra herbam virentem, facientem semen juxta genus suum. ejusdem verbo omnipotenti producta sunt jumenta, reptilia, bestiæ terræ, secundum species suas. aquæ, ad mandatum pariter

produxerunt reptile animæ viventis, & volatile super terram, sub firmamento cœli. vide: cap. i. Gen. Aristoteli proinde dicuntur elementa græce $\tau\alpha\chi\eta\alpha$ a $\tau\alpha\chi\omega$, quod ordine incedo notat; ordine enim inter se mixta ad generationem concurrunt; quippe quæ ita à natura sibi invicem connexa, ut unum sine altero consistere non possit, unumque sit semper adminiculum alterius, & omnia se invicem foveant, animent conserventque adeo strictis amicitiaæ nexibus, ut mundum potius perire necesse sit, quam ut unum alterius mutua ope destruatur. Ignis, homogeneis congregatis, suoque calore, quæ non sunt ejusdem generis disaggregatis, aquæ & terræ frigiditatem temperat, & speciebus mixtorum præcipuam reddit vim calefacendi. Aër vero omnes corporum particulas subiens, ut in se mutuo agere & invicem uniri possint, crassis terræ partibus, subtilioribus & rarioribus factis, aqueas inflat, & elementis contrariis ac pugnantibus temperatis, ea quæ sicca sunt

sunt, humiditate ad proportionem redigit. Aqua porro terræ mollificans siccitatem, nimium istum ignis æstum suq; temperat frigore. Sed terra lubricitatem & mollitatem aquæ & aëris, ut humitas utriusque sisti queat, sua aufert siccitate & crassitie. Hinc petit imum terra & aqua, & in sublime tendit aër & ignis: unde existimant nonnulli Philosophorum, locum qui naturaliter debetur igni esse totum illud spatium quod circa terram est inter concavum orbis lunæ, & divexam aëris superficiem, quoniam sic cum altero extremo, illi orbi conjungitur, a quo optime, per lumen conservatur cum altero vero aëri, cui per caliditatem respondet; aëris vero situm inter ignem & aquam quam aptissime constitui posse; cum hac enim humiditate, cum illa caliditate concordat. Aquæ sedem inter aërem & terram esse, cum altero enim humiditate, cum altero frigiditate consentit. Terram porro circa centrum infra aquæ velut crepidines habere locum, cui frigiditate respondeat. Adeo

a vero non abhorret, quod de aëre profert Seneca lib. 2. quæst. nat: cap: 4. Hie est, qui cælum & terram connectit, qui immensum sic separat ut tamen jungat. Separat, quia medius intervenit: jungit, quia utriusque per hoc inter se consensus est. Supradictum quicquid accipit à terris, rursus vim siderum in terrena transfundit.

§. III.

Verba Hippocratis ita sonant: *Hominem moriente singula ad id, unde ortum traxerint vergunt.* Sicut enim una cum principiis chymicis elementa prima sunt ex quibus homo componitur, ita ultima in quæ resolvitur. *nihil sensile,* dicit Scharfius, *est, è quo prius res corporeæ componuntur, aut in quod posterius & ultimo resolvuntur, præter quatuor elementa.* Hæc non possunt dividi in alia corpora vel in res alias diversæ speciei, vel etiam in partes specie & essentia differentes; licet dividantur in materiam & formam, tanquam in principia seu partes essentiales, à quibus componuntur, quod tamen Aristoteles

& cum eo alii plures statuunt dicentes, elementa essentialiter inter se transmutari, adeo ut forma substantialis unius transeat in formam alterius elementi. Alii igitur, licet hæc Aristotelica sententia validis videatur niti rationibus, in contrariam abeunt opinionem (quam nos etiam tueri volumus) negantes specierum mixtarum, in quibus contrariæ qualitates quam maxime pugnant, transmutationem; nam si ita cum illis invicem fierent, contingeret hoc vel à se rotis, vel à se ut partibus; non prius, sic namque foret elementorum diminutio: neque posterius; sic enim hæc fieret, aut à forma, aut à materia; non ab hac, quia materia est simplex in omnibus iis corporibus: experimentum autem quod adducunt, est fallax, de resolutione aquæ in aërem: aqua enim illa non in aërem sed vapores resolvitur, qui ab aqua non specie sed accidentaliter, secundum raritatem & densitatem differunt, & hæc potest dici aliqualis alteratio, minime autem substantialis transmutatio.

Quare dicat mibi, ait Patritius, dise: Perip:
 Tom. 4. lib. 3 de numero istorum Philosopho-
 rum aliquis, an unquam viderit, observarit,
 aërem in aquam converti? Scio ego, vidi, con-
 cedam ex aqua & terra in aërem vapores
 ascendere; aërem eos fieri nemo unquam vidit?
 dicant, proferant experimentum, aut aquam
 terram factam, aut hanc aquam. videmus
 sape ad fenestræ balnei, ad columnas, ad
 parietes aquam adnatam. multi afferunt aërem
 ea loca contingentem aquam factum; ajo ego
 vapores eos fuisse. Quibus rationibus aut sen-
 sibus convincent non vapores sed aërem fuisse?
 habeo Aristotelis confessionem, vapores in aëre
 nubes facere, deinde pluviam. habeo ego olla-
 rum experimentum, in quarum operculis, va-
 por exhalans, non aër in aquam concrescit.
 Ita Pererius negat corpus simplex acti-
 vum suæ principium corruptionis in se
 habere; quia omnis res expertit esse &
 quoad ejus fieri potest, se suaque con-
 servat, & corruptioni resistit: nec enim
 materia, nec forma est principium cor-
 rumpens; non materia, quia non est acti-

va; non forma, quia dat esse rei. mixtum autem qualemque fuerit, sive animatum sive inanimatum, principium activum suæ corruptionis in se habet, quandoquidem omne mixtum in se continet quatuor elementa, & quatuor qualitates inter se contrarias & pugnantes: quo circa cum una earum exsuperat plus, quam ratio mixti patitur, opprimit reliquas, atque hoc modo dissolvitur certa quædam proportio qualitatum, in qua tantummodo conservari potest natura mixti. Videsis Scarf. in sua phil: de const. mixt. in gen: heic autem si subtilius loqui velimus rectius dicimus: corpora simplicia activum corruptionis suæ principiū in se ideo non habere. quia omnis res expetit esse & quoad fieri potest se conservat, & corruptienti resistit. idem enim de mistis, per communem hanc rationem pronunciatur, hæc quoque expetunt esse, & corruptienti resistunt, nec materia illorum nec forma est principium corruptens; non materia ut superius dictum est, quia

non est activa; nec forma quia dat esse rei.

§. IV.

Ut omnia alia, quæ in centro sunt universi, ita quoque hominem coalescere è quatuor elementis, certa proportione inter se mixtis, & eundem in eadem resolvi senio confectum vidimus. Senium autem ejus, DEI dispositioni tribuere non veremur scripturæ ducti locis Deut: Cap. 31: 14. Job 14: 5. heic in retam clara, prolixos nos esse prohibet instituti ratio. Verba tantum Beati Augustini eo sensu lib: 5. de gen: Cap. 21. apponimus. Nec omnino audiendi sunt, qui putaverunt sublimes quidem mundi partes, id est, à confinio corpulentioris aëris bujus & supra, divina providentia gubernari: hanc autem imam partem terrenam & humidam aërisque bujus vicinioris, qui terrarum & aquarum exhalationibus humescit, in quo venti nubesque conjungunt, casibus potius & fortuitis motibus agitari. Contra hos loquitur Psalmus, qui cum explicasset laudem cœlestium, se etiam ad ista inferiora convertit, di-

cens: laudate Dominum de terra, Dracones
& omnes abyssi: ignis, grando, nix, glacies,
spiritus tempestatis, quæ faciunt verbum ejus.
Nihil enim tam videtur casibus volvi, quam
omnes istæ procellosæ ac turbulentæ qualitates,
quibus cœli bujus inferioris, quod non im-
merito etiam terræ nomine deputatum est,
facies variatur & vertitur. Sed cum addidit
quæ faciunt verbum ejus, satis ostendit earum
quoque rerum ordinem divino subditum impe-
rio, latere nos potius quam universitatis deesse
naturæ. quod autem ore suo salvator dicit,
unum passerem non cadere in terram sine DEI
voluntate, & quod fænum agri post paullulum
mittendum in elibanum, ipse tamen vestiat;
nonne confirmat non solum totam istam mun-
di partem, rebus mortalibus & corruptilibus
deputatam, verum etiam utilissimas ejus abje-
ctissimasque particulas, divina providen-
tia regi?

§. V.

Θεονῶς deinde per calidum innatum
sive spiritum insitum hominem di-
cimus senescere; hic enim licet sit unus,
B3
ha-

habet tamen in se activum & passivum
 principium. illud calidum, hoc humi-
 dum, illud absimit, hoc absimitur, quo
 de pasto exstinguitur vivum, sicut can-
 dela absimto oleo. Hinc rei cuique sua
 constituta est periodus, qua absoluta pe-
 rit. Hæc animalium juxta & plantarum
 labes & clades fatalis. Scaliger igitur;
spiritus innatus habet calorem, habet & hu-
morem: calor humor carpit atque depasci-
tur, destruit igitur. Cum autem calor &
 humor nativus bene & proportionate se
 habent, vitam prolongant; illa enim ani-
 malia sunt longæviora, in quibus cali-
 dum & humidum est præstantius & be-
 ne contemperatum: temperamentum
 sangvineum, id est, benignum & blan-
 dum, quod proprie accedit ad tempe-
 ramentum æquale, reddit animalia vi-
 vaciora & longæviora. post sangvineum,
 cholericum, in quo prædominatur ignis,
 longioris vitæ est temperamentum.
 huic tertio loco succedit phlegmaticum,
 in quo dominatur aqua. Melancholi-
 cum autem in quo prædominatur terra.

bre-

brevissimæ est vitæ causa; nimius enim superfluus humor obtundit calorem, eumque exstingvit, quemadmodum nimium oleum fæte effundens lychni abolet flammarum: nimis paucum humidum calor extemplo voracitate sua absunit ad sent. Arist: lib: 4. de gen: anim: Cap. 10. inservit autem temperatum, ut antea dictum est formis mistorum ut in mixto permaneant. Forma mixti non potest conservari nisi qualitates ipsi convenient: quippe quæ statim vim patitur, quando istæ qualitates formæ convenientes nimium mutantur; in mixtorum ergo corruptione prius qualitates ipsius mutantur, & per alterationem corruptivam ita debilitatæ infringuntur, ut iis abolitis, nequeat diutius subsistere forma in mixto. Ab iis tamen ut sentit Vendelinus Cont: ph: Sect. I. part. I. cap: 3. corruptionis principium non est, siquidem ad istam temperiem qualitates primæ redactæ & à mixta forma coercitæ in ipsum mixtum, ad ejus destructionem prius non sœviunt, quam har-

harmonia per alias causas sit turbata.
In hanc Pererius consentit sententiam
Quamquam si subtiliter loqui, & ad te-
nuem rationem hac elimare voluerimus, com-
periemus nullum mistum habere in se natu-
ram, que est principium ejus corruptivum.
natura enim est principaliter forma substancialis, que nulli corpori, cuius est propria forma & naturalis interitum afferre potest, cum
potius ipsa faciat illud existere.

§. VI.

Calor autem hic, quo homo vivit atque senescit, cum semine procreatur & ingeneratur; hujus ope congregations, segregations, rarefactiones, condensationes & indurationes fiunt. quo sensu Arist: de gen: Cap. I. dura, inquit, mollia, lenta, rigida & quicunque alii efficiuntur partibus insunt animatis, à caliditate & frigiditate effici possunt. Et Franciscus Patritius lib. 6. πάνορμιας: calor corporibus & constitutionem præbet, & essentiam conficit, & vires indit, & actiones cum in se agitat suis extra se egerit, & uitam propriam exer-

cet. Sine enim calore corpus naturale non fieret, nec fluor fluoret, nec in se densaretur, nec corpus ullum aut solidum, aut liquidum, sine calore, aut factum est unquam, aut fieri potest, aut potuit. In semine sunt subtiliores sanguinis particulae; sunt quædam partes sanguinis, quæ ad lienem deferuntur, quædam ad vesiculam fellis, & quædam tam ex liene, quam ex vesicula fellis, nec non immedie ex arteriis, ad stomachum & intestina revertentes, aquæ tanquam fortes, juvandæ ciborum coctioni inserviunt. Quæque cum statim per arterias eo feruntur, sunt valde calidæ: qua de re earum vapores facile, per oesophagum in os ascendentis, salivam componunt: aliquæ etiam partes sanguinis, per carnes rerum, transiuntes in urinam, per universi corporis cutem, in sudorem aliaque excrementa abeunt. Quod autem aliæ partes sanguinis præ aliis transfire possint, reliquo sanguine eas non comitante, faciunt situs, figura & pori. Liquet enim magnitudinem & figuram poro-

rum sufficere, ut partes sanguinis certæ
 cujusdam magnitudinis & figuræ, in
 quasdam corporis partes potius, quam
 aliæ ingrediantur; nam quemadmodum
 habentur cribra diversimode perforata,
 quæ grana rotunda à longis, minuta à
 crassioribus possunt secernere; ita sine
 dubio sanguis à corde in arterias, pul-
 sus diversos poros offendit, per quos,
 partes ejus nonnullæ transire queant,
 non item aliæ. respectu autem cursus,
 quem sanguis in arteriis tenet, requiri-
 tur etiam situs loci, ad efficiendum, ut
 ex ejus partibus, quæ eandem figuram &
 magnitudinem habent, sed non eandem
 soliditatem, solidiores ad certas partes
 tendant potius, quam aliæ. Hinc vivi-
 diffimæ & subtilissimæ sanguinis partes
 intra cavitates cerebri recipiunt se; &
 post illas nullæ vividiores dantur iis, quæ
 tendunt ad vasa generationi dicata. Re-
 ferto concitatissimis spiritibus cerebro,
 illi qui affluunt, postmodum coguntur eo
 deflecti; quia rectissima est via, cui pos-
 sunt insistere, quod observarunt Anatо-
 mici

mici: unde nonnulli statuunt dependen-
tiam & communionem inter cerebri
spiritus & testiculorum intercedere, ex
ipsa experientia, quæ confirmat erudi-
tos, qui imaginationem & cerebrum
suum exercent, rei venereæ, ut pluri-
mum minus appetentes esse; quia vali-
dissimis & concitatissimis sanguinis par-
tibus ad cerebrum assurgentibus, pau-
cissimæ remanent, pro partibus genera-
tioni dicatis: & immoderatae veneri ad-
dictos, seriis literarum exercitiis, haud
valde idoneos esse; cum eadem partes,
relicto cerebro, descendunt. Hæ igitur
sanguinis partes, suam ob subtilitatem,
nomine spirituum veniunt; cum nec fi-
guram ullam, nec certum incrementi
modum habeant, ut aliæ partes corpo-
rum solidæ & dimensiæ habere solent.
Et propterea Hippocrates divisit μόρια
in ἵχοντες ἵχομενα καὶ οὔρηντες continentia con-
tentia & impetum facientia; seu τερεὰ, οὐρεῖα
καὶ πνευματώδη solidæ humida & spirituosa.
Partes continentæ ac solidæ sunt, quæ
ob substantiæ soliditatem manent, aliasq;

partes ruentes ac fluentes concluduntur: tales sunt cutis, ossa, venæ & arteriæ, nervi & aliæ. Contentæ & humidæ sunt, quæ fluunt, vasisque propriis, tanquam receptaculis concluduntur: ut sanguis, lac semen. Impetum facientes & spirituosi sunt, quæ huc atque illuc ruunt, cum impetu, maximeque vasis indigent: ut spiritus, qui solidas agitant partes. Hæ enim graves sunt, & non exiguum eorum requirunt operam. unde senes, ægroti & quocunque modo infirmi, scalarum detestantur gradus.

§. VII.

Calorem autem hunc, ex elemento provenire, spinosis satis argumentis (quæ brevitati litantes omittimus) asserunt perplurimi, existimantes: non opus calido innato, quoniam opera vitae perfici possunt, per calorem elementarem. ut enim calor ignis extra animalia, et si immoderatus comburens destruit: moderatus tamen apposita sibi etculenta, concoquit & perficit; ita idem in animali-

malibus, ad certam temperiem redactus,
 & animæ dictis audiens, alimenta con-
 coquere, & concocta in viventis sub-
 stantiam commutat. Ceterum innatus
 calor non est accidens, sed substantia
 quo sensu Arist: de gen: Cap: I. πάντων
 μὲν γὰρ ἡ τὸ σπέρματι συστάρχει ὥπερ ποιεῖ
 γόρημα εἶναι. Καὶ σπέρματα τὸ καλθμένου θερμὸν.
 Γάρ δὲ τὸ πῦρ ἔδει τιάντη δύναμις εἶναι ἀλλὰ τὸ
 ἐμπεριλαμβανόμενον. Καὶ τὸ σπέρματι καὶ ἡ τὸ
 αὐτῷ φράστη πνεῦμα, καὶ ἡ τὸ πνεύματι
 φύσις ἀνάλογη. Τοῦτο τὸ τῶν αἰρῶν σοιχεῖο
 inest enim in semine omnium, quod facit ut
 fœcunda sint semina, videlicet quod calidum
 vocatur. idque non ignis, non talis facul-
 tas aliqua est: sed spiritus, qui in semine
 summoque corpore continetur, & natura que
 in eo spiritu est proportione respondens elemen-
 to stellarum. Hinc tamen non licet in-
 ferre, calidum innatum esse naturæ cœ-
 lestis. dicit quidem Aristoteles φύσις
 ἀνάλογον τὸ τῶν αἰρῶν σοιχεῖον. at simile
 non est idem: nobis non est obscurum,
 qualis corporum cœlestium sit natura,
 & qua in re consistat. cœlestia corpora

tam subitaneæ & multiplici mutationi
 & corruptioni non sunt obnoxia: ut ca-
 lidum nostrum. Nec igitur illorum
 approbatur sententia, quibus est mens:
 ut flammæ humidioribus lignis inhæ-
 rentes, humoris affluentia obrutæ initio
 exiguae se præstant atque imbecilles:
 spatio feruntur sensim atque augentur,
 mox potiores fomite sunt: eo demum
 subacto, quod ipsarum sit vigor, in im-
 mensum crescunt; ab hoc absunto fo-
 mite langvent & intereunt: Ita calor
 naturalis, corpori vivo tanquam fomiti
 conjunctus, initio humidus est atque im-
 beccilis: mox auctus, ad vigorem usque
 excandescit augeturque, & ignis imita-
 tus flammæ molem in majorem fertur:
 demum alimenti egenus (quod senesce-
 re est) langvet: postremo (quod est
 interitus) penitus extingvitur. Galenus
 enim mihi p: 169. Sermo hic, inquit,
 nequaquam verus, ab omnibus pene tum me-
 dicis junioribus, tum etiam philosophis pro-
 batur. quoad me judice, male viventium ca-
 lorem

lorem, cum "flamme ignis conferant; oblitus quod unde pendent, flammis ex corruptione fomitis est ortus: at non sic à formatore suo, calido innato animalia dependent. Et paulo post p: 170. quod innato calido corpora senescunt, & senio confecta corrumpuntur, verum est: at quo fieri exemplo monstrant, non verum est: non enim ac flamme ligna, sic calor viventium structuram corruptit, borum namque exemplum magis proprium forte his sit, qui consumuntur febribus.

§. VIII.

Quandoquidem calor naturalis fugacissimæ & simul edacissimæ naturæ est, ut semper partem humidi radicalis absumat, donec hoc exsicetur, & ille suffocetur, & simul cum eo vita. tam diu perennat vita, inquit B: Sperlingius, quam diu calor naturalis perdurat, seu justa utriusque pugnantis qualitatis permisitio: cibo itaque & potu conservatur & restauratur. Arist: de ort: & int. Cap. 8. ἀπονέμεται τοῖς αὐτοῖς εἰς ὑπηρέτας οἱ ex quo quodlibet constat per idem conservatur. calor enim

nim in ipso cibo & potu latet, qui à fermento & calore cum ventriculi, tum partium vicinarum excitatus coctionis promotor est. unde, quo minus insiti caloris habent cibi, eo difficilius eos coqui videmus. proinde senes aliquae ventriculi debilitati consulturi, cibum, potumque copiosioris caloris eligere volunt & debent. Quare & Apostolus amico suo Theophilo auctor fuit, ut, ob ventriculi debilitatem, non amplius aquam sed vinum biberet. Hinc quodlibet membrum sua natura appetit restorationem ejus, quod est absumptum, eoque undique alimento rapere conatur. Venæ sanguinis vicina membra: hæc exhausta nutrimentum desiderant à venis proximis tenuioribus; illæ majores & ipsam venam cavam: hæc venas hepatis: hæc venas mesentericas. Mesentericæ habent suum nutrimentum ab intestinis, & ea sanguis ventriculum. suatum tandem excipit sensus doloris, in ventriculi orificio, propter ejus corrugationem, per nervos ibi insertos & à suctione hac affe-

affectiones, qui spiritus animales cerebrum percutientes excitant ad irritandam phantasiam. Phantasia ergo divulgationem illam ventriculi, ex alimenti penuria percipiens statim apprehendit alimentum, & quod conveniens, illud appetitui proponit, qui statim in id fertur ut vitae consulatur, & partes materiae, quae effluunt & decidunt alimenti beneficio instaurentur & permanentibus partibus corporis, forma maneat in composito, quae separatur calido absumto. Licet, ut Aristoteles lib. de hist. anim. Cap. 3. & experientia dant nobis, quædam animalia, per aliquot septimanas, menses aut annos nihil edant, ut externum elementum semper assumant; tamē ex humoribus ante coacervatis nutriuntur, quos debilis calor lente coquit. quippe quo magis abundat calor in corpore, eo plus nutrimenti requirit, teste Hippocrate i. aph. 15. Ventres hyeme ac vere natura calidissimi, ac somni longissimi, per ea igitur tempora plus cibi dare

D

opor-

opotet; Siquidem plus nativi caloris habent, quo sit, ut copioso alimento egeant. De bonitate tamen caloris & humoris naturalis homini senescenti aliquid decedit, cum crasis sive tempesties & totus habitus corporis ad siccum & frigidum magis magisque decrescit, atque sic in decedentis locum vel omnino nihil, vel admodum parum, idque impurius restituitur. Unde Cartesius Tract: de form: fœtus: quia vero procedente etate parva filamenta partes solidas componentes se magis magisque comprimunt, sibique magisque adhærescunt, perveniunt tandem ad duritiae gradum, ut corpus plane definit crescere; quin imo, ut nutrire nequeat, adeo ut inter partes solidas & fluidas tanta disconvenientia inducatur, ut sola senectus viam adimat.

§. IX.

Illorum igitur sententiam improbamus Ιαρνηλικῶς, qui Senium Hominis astris tribuunt, & ab iis pendere sua decernunt
teme-

temeritate; cum eodem plurimi tempore, eademque constellatione nati eodem tempore non senescunt atque intereunt. tametsi cœlum, vel maxime circa nativitatem alicujus ad ipsorum mentem influit; effectus tamen ejus, quid & quantum efficiat, certo non potest determinari & apprehendi. Unde Sixtus ab Heminga in gen: *at inspecto, inquit theamate cœlesti natalitio alicujus non posse astrologi affirmari, aut artificiose conjectura assequi, utrum vivat nec ne; quod si vivat utrum supervicturus sit ad mensem unum, ad diem unum, aut horam unam; multo minus de morbis, genere & qualitate mortis, laudabile judicium ferent.* In astris tamen non negamus inesse vim aliquam & efficaciam, quam universalis probat experientia: accessu enim & recessu solis fieri temporum vices; luna crescente & decrescente augeri & minus humores in corporibus, ut vites & omnes plantæ sunt humidiores, luna crescente, & aridiores, eadem decrescente: ita Cancri in plenilunio sunt pleniores, quam luna de-

crescente. Philippus Melan: Doctor præf: in opera Mathe: Joh: Schoneri: observarunt, ait, viri periti per multa secula, astra in cœlo, eorumque vires & virtutes cognoverunt, tum singulorum in se, tum ad se invicem respectum habentium: deprehenderunt quoque per longam experientiam has eorum observationes, ex ipsis effectibus in mundo inferiori verificari. hinc certa præcepta, certosque canones, de astrorum proprietatibus ac viribus composuerunt, quæ quoniam cum diuturna ista experientia conveniebant, observationibus & hac experientia velut quibusdam principiis uti cœperunt. Ita Astrologi ex causis naturalibus & signis sensui obviis suas habent ratiocinationes & prædictiones, quæ sunt firmæ, & certas habent effectiones necessitate physica, non aboluta: sæpe cum nihil est erroris in causarum naturalium serie, & materia non adversatur causis, neque alia sunt fortiora impedimenta, DEUS ipse cursum naturæ multis modis incitat; & totum mundi corpus liberrime gubernans, facit plurima supra cautas secundas, imperat

perat causis secundis, & multa tristia
 mala immensa sua misericordia, ad pio-
 rum preces lenit & avertit; multa mode-
 ratur, quæ astrologorum sagacitate ex-
 plorari non possunt, totam naturam sa-
 luti hominum attemperat, ut sidera nec
 sint integræ causæ, nec prima causa,
 compedibus stoicis vincita, cœlo affiga-
 tur. Hi enim diei horas septem planetis
 ordine distribuerunt, septemque hebdo-
 madæ dies, qui inde sua sortiti sunt no-
 mina, mensesq; eodem ordine digesserunt,
 nec non corporum dominium iis divise-
 runt: Saturnum **septimo** anno vitæ ab
 initio posuerunt; cumque ab eo, tanquam
 planetarum summo ad infimum guber-
 natio redeat, ut sicuti locorum ita & re-
 rum magna fiat mutatio, quod nec tamen
 ullus, cui de meliori luto finxit præcor-
 dia Titan, affirmabit, ut **Saturnus** vel pla-
 netarum **alius**, periculum vitæ, mutatio-
 nem aliquam vel mortem alicui adferat.
 Ex hac divisione orti sunt anni clima-
 terici, de quibus loqui imperata prohi-
 bet brevitas, & idem fere judicium est.

Tam-

Tametsi multi Veterum & recentiorum magnum catalogum illustrium viorum, qui istis annis vel magnum periculum vitæ, & mutationem in statu, conditione & fortuna insignem subjerunt, vel mortem oppetierunt, recensent; de facto tamen ex observatione historiarum eos id fecisse & judicium suum non adeo aperuisse, manifestum est. quare ratione inquit Dn. Levinus Lemnius de occult: nat: mirac. lib. 2. cap. 52. Per illos annorum circuitus morbi plerumque incrude- scunt, à nempiē bactenus explicatum est. Ego id evenire conjicio, quod certis annorum periodis, corpus humanum magnam humorum collectio- nem ac redundantiam congefferit: quorum motu atque agitatione morbi excitantur. Cum enim natura ad immodicam reple- sionem derenerit, ac conceptacula humorum plenitudinem perferre nequeant in mor- bum erumpere necesse est.

SOLI DEO GLORIA.

